

Memòria del curs 1956-1957

Ilegida en inaugurar-se el curs 1957-1958

A l'entrar als 23 anys de la seva fundació, la Societat Catalana de Geografia, va inaugurar el curs el dia 4 de desembre de 1956, obrint la sessió el senyor president de l'entitat Dr. J. de C. Serra Ràfols. A continuació el secretari va llegir la memòria del curs anterior i seguidament el Dr. Lluís Solé Sabarís, un dels socis inicials de l'entitat i catedràtic de la Universitat de Barcelona, va exposar amb el mestratge al qual ens té acostumats, el tema "El glacialisme al Pirineu català". En acabar el Sr. President féu l'elogi del conferenciant i de la profunditat de l'exposició que acabava de fer. Es referí també a la continuïtat de les tasques de la nostra entitat o donà per inaugurat el curs acadèmic.

El dia 28 de gener, el nostre consoci Pere Català Roca va parlar-nos amb gran emotivitat de la ciutat catalana d'Alguer. Després de fer-ne la descripció geogràfica, incità a l'increment de relacions entre catalans i algueresos. Exaltà i féu revivre de tal forma la germanor que ens lliga amb la "Barceloneta" de les mars sardes que una ampla i fructífera conversa fou el corol·lari de la comunicació.

El 19 de febrer la doctora Carmina Virgili desenrotllà el tema "Els terrenys triàsics del litoral català". El domini que posseeix de la matèria li permeté, amb extraordinària claredat, articulació i fortuna, revisar, destriar i descriure les classificacions geològiques, oferint-nos les primícies de la seva densa tesi doctoral. Al final el Dr. Lluís Solé Sabarís féu un sentit elogi del treball de la comunicant i de la seva preparació científica.

El 26 de març el president Sr. J. de C. Serra Ràfols, ens parlà del poblament prehistòric de Catalunya en relació amb les clarícies aportades per l'excavació de la cova del Toll de Moià. Complementà el seu estudi, mostrant els exemplars originals més significatius de les troballes fetes a la cova indicada.

El 14 d'abril, el company Josep Parunella féu una revisió [P. 60] crítica del conjunt de la indústria catalana. La seva sensibilitat pedagògica equilibrà l'exposició que amb molt d'encert, el comunicant projectà ves els perills que en el futur ens poden ésser deparats. Un ample debat s'obrí a continuació, en el qual exposaren els seus punts de vista bona part dels assistents.

El 21 de maig el nostre consoci Josep Bonet, en un amena conversa, rica en anècdotes i agudes observacions, ens comunicà les seves impressions de Nord-Amèrica. Admiracions i reaccions, aparellats blasmes i elogis, el senyor Bonet projectà davant dels nostres ulls la seva primera topada amb la vida complexa dels Estats Units.

El 4 de juny, el senyor Llorenç Gascon, ens donà una visió fina i intel·ligent de la populosa capital nord-americana. La seva recent visita, especialment invitat pel Govern de la gran República Federal del Nou Món, el forní de dades que augmentaren l'extraordinari interès de la comunicació.

Per fi el 25 de setembre, es visità l'exposició de prehistòria i cartografia de la INQUA [International Quaternary Association], donant les explicacions pertinents, en el curs de la visita, el Sr. J. de C. Serra Ràfols.

S'han repartit entre els socis la conferència inaugural del curs 1955-1956 titulada "Les zones de vegetació de Catalunya" del nostre vicepresident Dr. Oriol de Bolòs, editada a despeses de la Societat Catalana de Geografia. També la "Distribució comarcal del poblament de Catalunya en el segle XVI" editada a despeses del seu autor. Igualment s'ha repartit la "Toponímia de la ciutat de Reus" de Ramon Amigó.

El dia de Sant Jordi de l'any anterior s'havia convocat per quarta vegada el concurs Eduard Brossa, ofert al millor recull de noms de lloc d'un municipi de les terres catalanes, dotat per la nostra entitat. El veredict del concurs per bé que no concedí el premi, en canvi atorgà un accèssit, de la seva quantia total, al treball "El terme de Barruera de Pallars" del senyor Rafael de la Torre.

[P. 61] En el cartell de Premis de l'IEC hi havia convocats dos altres premis a concedir a temes que afecten a la nostra entitat. Un era el premi Josep Massot i Palmès a concedir al millor treball d'investigació sobre geografia de les terres catalanes, el qual fou unànimement concedit al nostre vicepresident Dr. Oriol de Bolòs pel seu estudi comparatiu de la vegetació de les comarques de la Selva i Osona. L'altre premi era el Francesc Blasi i Vallespinosa, ofert a una monografia geogràfica o treball sobre una localitat o una zona (comarca, riu, muntanya, etc.) de les terres catalanes. L'obtingué el nostre consoci Joan Vilà Valentí pel seu estudi de geografia urbana de la ciutat de Manresa.

Hem de donar ara la nota trista. Ens ha deixat per sempre Antoni Borràs i Quadras, pioner, membre de l'excursionisme científic a la ciutat nadiua d'Igualada, del Centre d'Estudis Comarcals i comissari d'excavacions de la mateixa ciutat, el qual havia col·laborat en les tasques de la Societat Catalana de Geografia, exposant en una sessió que tingué lloc l'any 1949 unes consideracions geogràfiques sobre la indústria igualadina. Víctima d'un accident malastruc ens abandona quan encara podíem esperar molt de la seva capacitat de treball.

Els habituals assistents a les sessions mensuals de la Societat Catalana de Geografia, fa un temps que haureu notat un doble buit en el nostre primer rengle de cadires, aquest que anomenem amb un deix de tendresa, el rengle del nostre senat. Abans de produir-se aquest espai buit, el venien ocupant els Excms. Srs. Josep Puig i Cadafalch i el general Lluís Faraudo de Sant Germain, junt amb els altres consocis d'edat avançada que Déu ens conservi per molts anys. Josep Puig i Cadafalch, president un temps de la Mancomunitat de Catalunya, que és tant com dir, president de tots els catalans, cap visible de la cultura catalana per dret propi i per ésser també, president de torn de l'IEC, és amb el Dr. Eduard Fontserè el fundador de la nostra societat. Quan el Dr. Fontserè va presentar l'any 1935, al ple de l'Institut la proposta de crear la Societat Catalana de Geografia com a filial de la Secció [P. 62] de Ciències, don Josep Puig i Cadafalch, va apadrinar immediatament la idea, reclamant que a la vegada fos declarada filial de la Secció d'Història i Arqueologia. Amb un particular interès va escollir l'estatge de l'entitat a la planta del pati de la Convalescència de l'Hospital de la Santa Creu i va orientar-ne la decoració. Un temps vam conuiu allí, costat per costat amb la Institució Catalana d'Història Natural, i D. Josep Puig i Cadafalch ja se'n féu assidu concurrent. Després del trontoll de la Guerra Civil, en reprendre les nostres tasques vam celebrar la primera sessió precisament el seu domicili particular. Després, tots ho recordareu, assistia a tots les nostres reunions i ens honorava amb comentaris, prenent part a tots els debats que suscitaven les comunicacions presentades.

El general Faraudo era un altre dels habituals contertulians de la nostra societat i l'interès que sempre va demostrar per les nostres activitats fou sobradament manifest. Sabé agermanar les armes i les lletres amb profit positiu. La seva associació a la cultura catalana que sembla estar en contradicció amb

la seva carrera militar, fou iniciada ja en la seva joventut, en els dies de la seva estada a la intendència de Tarragona. Aquesta compenetració esdevingué absorbent en arribar a la maduresa i fou absoluta durant la senectut. Les seves darreres disposicions, renunciant a tots els honors en l'enterrament i fent hereus dels seus béns a les institucions catalanes i, entre elles, a l'Institut d'Estudis Catalans, constitueixen en ell que era un professional de la milícia, un extraordinari i singular determini.

A l'enterrament de D. Josep Puig i Cadafalch hi assistia una autèntica multitud. Encara més considerable hauria estat si la impertinència de l'adversitat política no hagués pesat com una llosa de plom damunt del país. Per contrast, a l'enterrament del general Faraudo, hi assistiren solament una mica més d'una dotzena de persones. El general que tenia dret a honors militars, a fi d'evitar-los, ordenava abans de morir, que no fos notificat [P. 63] el seu traspàs a Capitanía fins passats tres dies després del seu enterrament. Així mateix va privar que es publicuessin esqueles i es notifiqués públicament la seva mort. Així al fer el seu darrer pas pels carrers de la ciutat, únicament l'acompanyaven aquells que més li havia plagut de tractar. Darrere el fèretre auster i darrera el cotxe mortuori sense ornaments, ni símbols castrens, anaven els membres de l'Institut d'Estudis Catalans, els representants de l'Acadèmia de Bones Lletres, els de les societats filials de l'Institut i uns pocs parents. Ningú més. Feia impressió acompanyar aquell taüt, sabent que els representants de la investigació catalana suplantaven silenciosament la banda militar, el dol presidencial de les autoritats civils i castrens i el batalló de l'exèrcit amb llur pas solemne i l'arma a la funerala. Havia estat ell mateix qui s'havia triat una companyia de representants d'institucions de vida semiclandestina, preferint-la complagudament a la pompa i la manifestació honorífica a la qual el seu grau militar li donava dret.

Amb Don Josep Puig i Cadafalch i a Don Lluís Faraudo de Sanin Germain, desapareixen dos homes de vellesa heroica, els quals omplien i presidien arreu on acudissin. La seva patriarcal senyoria irradiava respecte. Les seves nobles figures d'ancians ben plantats eren símbol d'una època gloriosa, solemniàl exponent de la consagració, amb projecció universal, de la nostra cultura. Han mort ambdós sense doblegar el cos, ni la testa. Amb ells sembla tancar-se un cercle de la vida espiritual catalana, per reemprendre camí vers una nova fosa. Consagrats a la glòria definitiva, la seva alta i serena exemplaritat, ens ha de servir de guia!

[signat] Josep Iglésies